

Maa- ja metsätalousministeriö, luonnonvaraosasto, erätalousyksikkö

Erityisasiantuntija Jussi Laanikari
p.0407336229

Susien pannoitukseen liittyvän lainsäädännön kehittäminen

Muistio maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemiseen 5.3.2020

Viranomaisten ylläpitämän riistavahinkotilaston mukaan sudet ovat 2010-luvulla tappaneet tai vahingoittaneet noin 30–50 koiraa vuodessa. Kaikki tapaukset eivät kuitenkaan tule viranomaisten tietoon. Eniten koiravahinkoja tapahtuu Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa, missä susien määräkin on ollut suurin. Susien edustama uhka metsästyskoirille sekä toteutuneet metsästyskoirien tapot ovat keskeiset syyt metsästäjien kriittiseen suhtautumiseen sutta kohtaan sekä osasy suseien laittomille tapoille. Kaikki sudet tai susilaumat eivät ole tappaneet koiria lainkaan ja osa on tappanut niitä hyvin harvoin. Toisaalta jotkut susiyskilöt tai -laumat näyttävät erikoistuneen koirien saalistukseen eli jopa etsineet koiria saaliikseen. Koiria tappavat sudet kokevat koirat kilpailijoiksi tai saaliiksi.

Metsästäjät pyrkivät yleisesti omalla toiminnallaan ehkäisemään metsästyskoiravahinkojen syntyä. Useimmiten pyritään selvittämään, onko metsästysmaastossa mahdollisesti susia esimerkiksi tiedustelemalla susihavainnoista alueen muilta metsästäjiltä tai etsimällä suden lumijälkiä. Ennaltaehkäisyyn kannalta voi olla eduksi, että koiranomistajat tunnistavat koiran taipumuksia suhteessa suteen. Koirien reagointi suteen ei ole sidoksissa niinkään rotuun, vaan on yksilöllistä. Koira saattaa osoittaa kiinnostusta, välinpitämättömyyttä tai pelkoa sutta kohtaan. Todennäköisesti niillä koirilla, jotka ovat kiinnostuneita sudesta ja saattavat jopa ajaa susia, on suurempi riski vahinkoihin kuin sutta pelkävällä koiralla.

Osa koirametsästyä harjoittavista metsästäjistä tarkistaa ennen metsästyksen alkua eli etenkin syysviikonloppuaamuisin *riistahavainnot.fi*-palvelusta susien viimeaikaiset liikkeet sekä petoyhdyshenkilöiden tallentamat tuoreimmat susihavainnot arvioidakseen suden kohtaamisen riskiä eri alueilla. Susien GPS-paikannuksilla saadut paikkatiedot on tuotettu kaikkien tiedosta kiinnostuneiden saataville vuodesta 2013 alkaen internet-palveluna ja sitä ennen niin sanottuna susipuhelinpalveluna. Internet-palvelussa vierailuja on ollut useampina vuosina yli miljoona. Tiedon avulla metsästyä ja koirankoulutusta on voitu suunnata sellaiseen maastoon, jossa todennäköisyys suden kohtaamiseen on pienempi. Vuodesta 2014 alkaen kaikille avoimesta internet-palvelusta on voinut seurata myös koosteita TASSU-järjestelmään kirjatusta havainnoista.

Ajankohtainen keskustelu susien pannoituksesta osoittaa, että monelle metsästäjälle pannoituksista saatu tieto on ollut käyttökelpoista, vaikka vielä viime vuonna yleisessä keskustelussa pääpaino oli voimakas kritiikki pannoituksista kohtaan, kun maa- ja metsätalousministeriö esitti pannoitusten laajentamista läntiseen Suomeen.

Tämän kritiikin johdosta Luonnonvarakeskus tulee selvittämään mahdollisuudet kehittää pannoituksista saatavan tiedon hyödyntämistä aiempaa kattavammin. Samalla ministeriö yhdessä Suomen riistakeskuksen kanssa tulee tarkastelemaan mahdollisuutta helpottaa pannoittamiseen liittyviä lupaprosesseja. Kritiikki pannoituksista kohtaan on paikoin ollut niin kiivasta, että kyse on ollut jo tutkijoiden ja kenttähenkilöiden työhyvinvoinnista. Susitutkimuksen parissa työskentelevät ovat joutuneet kohtaamaan epäasiallista käytöstä ja jopa vihapuhetta maastossa, puhelimitse, sähköpostissa sekä sosiaalisessa mediassa.

Vaikka kuluvana talvena ei susia pannoiteta, niin on hyvä muistaa, että susia ei ole kyetty pannoittamaan kuin lähinnä Kuhmossa, Sotkamossa ja Nurmeksessa. Pannoitettujen susien reviirit ovat kattaneet vain noin neljänneksen susireviireistä.

Susikannan hoitosuunnitelmassa¹ on todettu, että susien pannoitus on jatkossakin yksi keskeinen toimenpide susikannan seurannassa. Hoitosuunnitelmassa todetaan, että Luonnonvarakeskus tiedottaa susien GPS-pannoituksista ja sen tuottamasta liikkumiseen liittyvästä tiedosta myös jatkossa. Paikkatietoa julkaistaan internetissä elokuun puolen välin ja helmikuun lopun välisenä aikana. Tällöin metsästyskoiratoiminta on aktiivisinta. Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on siis, että pantaseuranta jatkuu vuoden päästä ja pannoitettujen susien GPS-paikkannustiedot julkistetaan mahdollisimman pienellä viiveellä teknologian ja lainsäädännön mahdollistamissa rajoissa mukaan lukien vahinkojen ennaltaehkäisyarkoituksella.

Lainsäädännön kehittäminen

Keskeisin ongelma susien pannoituksissa: Nykyisellään susien pannoittaminen on mahdollista oikeastaan vain valtion mailla Metsähallituksen luvalla tai suurien metsäyhtiöiden alueilla. Pannoittaminen muualla Suomessa edellyttäisi metsästyksen haltijoilta eli käytännössä alueen metsästysseuroilta metsästyslupaa, mikä tarkoittaisi satoja tai tuhansia neuvotteluja. Suomessa on yli 4500 metsästysseuraa. Metsästyslain metsästyksen määritelmää olisi mahdollisuus muuttaa siten, että pannoitustoiminta ei enää edellyttäisikään metsästysoikeutta.

ML [2 §](#)

Metsästyksen määritelmä

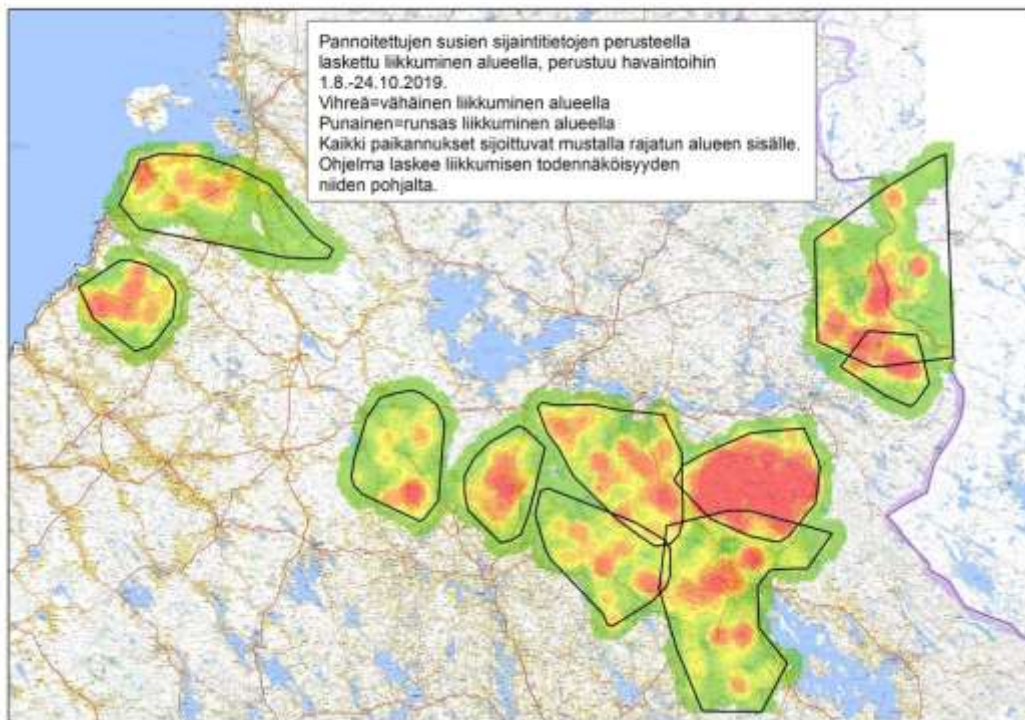
Metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun. Metsästystä on myös pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkutteleminen, etsiminen, kiertäminen, väijyminen, hätyyttäminen tai jäljittäminen, koiran tai muun pyyntiin harjoitetun eläimen käyttäminen riistaeläimen etsimiseen, ajamiseen tai jäljittämiseen sekä pyyntivälineen pitäminen pyyntipaikalla viritettynä pyyntikuntoon.

Uusi 2 mom. voisi kuulua esimerkiksi seuraavasti:

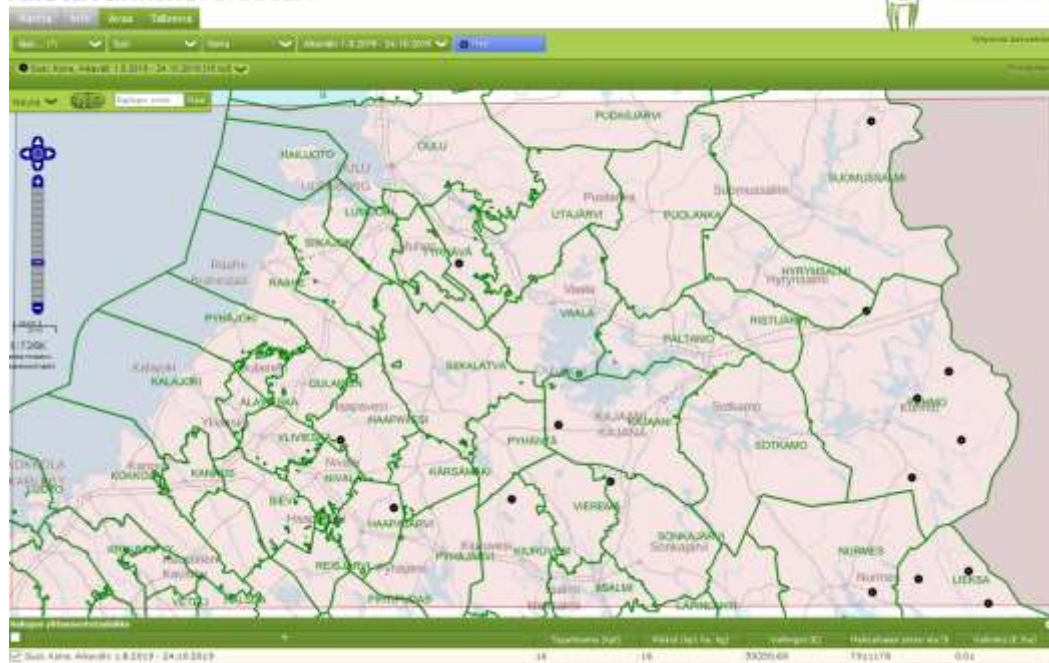
Metsästyksenä ei ole kuitenkaan pidettävä tutkimustarkoituksessa tapahtuvaa riistaeläimen pyydystämistä merkintää, pannoitusta tai näytteenottoa varten.

Perustelu: Lähtökohtaisesti Suomen riistakeskuksen myöntämällä tutkimusluvalla pyydetty eläin lähes poikkeuksetta vapautetaan merkitsemisen, näytteenoton tai GSM/GPS-pannan asettamisen jälkeen elävänä takaisin luontoon. Metsästyksenoikeuden haltijoille tieto alueella tapahtuvista pannoituksista voidaan taata riittävällä yleisellä ja kohdennetulla viestinnällä esim. oma riistan kautta metsästyksenjohtajille. Tutkimuslaitokselta voidaan edellyttää riittävää tiedottamista lupaehdoissa mikä varmistaa toiminnan avoimuuden.

¹ http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161865/MMM_2019_24.pdf

Riistavahinkorekisteri

**Susi (aikuinen uros, Palo)
pannoitettiin 15.3.2019 Pyhäjoella**

**Palo lähti synnyinreviiriltään
vaeltamaan toukokuun lopulla 2019
liikkuen pohjoiseen
ja siirtyen poronhoitoalueelle
toukokuun lopussa**

**Poikkeuslupa oli voimassa 16.8.-
5.9.2019**

**Palo ammuttiin Savukoskella
28.8.2019 tapettuaan matkalla noin 60
poroa ja aiheuttettuaan noin 104 000€
*porovahingot 3 kuukaudessa**

***61 kpl x1703€/poro**

Kuva. Valtaosa pantasusista on aikuisia, lisääntyviä yksilöitä, jotka elävät vakiintuneilla reviireillä. Aikuisia susia koskevaa paikannustietoa hyödynnetään tutkittaessa muun muassa susien liikkumista suhteessa ihmisasutuksen sijaintiin sekä selvitetessä susien tappamien hirvieläinten määrää. Pantatietoja voidaan käyttää myös poikkeuslupia myönnettäessä esimerkiksi vahinkoa aiheuttavan yksilön seuraamiseen.